

EESTI ADVOKATUUR

ESTONIAN BAR ASSOCIATION

Liisa-Ly Pakosta

Justiits- ja digiminister
Justiits- ja digiministeerium
info@justdigi.ee
marilin.reintamm@justdigi.ee

Teie 03.03.2026 nr 8-1/1528-2
Meie 06.03.2026 nr 1-8/26/26-1

Eesti Advokatuuri seisukohad kohtute seaduse jt seaduste muutmise seaduse eelnõu (kohtumenetluse kiirendamine) osas

Lugupeetud Liisa-Ly Pakosta

Täname, et olete advokatuurile arvamuse avaldamiseks edastanud kohtumenetluse kiirendamise eelnõu. Edastame teile eelnõuga seotud seisukohad.

1. Advokatuuri eelnevatest ettepanekutest

Täname, et olete arvesse võtnud advokatuuri eelneva ettepaneku kohtumenetluse indikatiivse 9-kuulise tähtaja loobumise osas.

Seoses meie ettepanekuga kohtute seaduse § 37 lg 1¹ muutmiseks, mis näeks ette võimaluse kohtunike töökoormuse vähendamiseks ka juhtudel, mil kohtunik täidab seaduses sätestatud ülesandeid mõnes teises organis (mh ka advokatuuri aukohtus ja kutsesobivuskomisjonis), siis oleme tänulikud, kui analüüsiksite antud ettepanekut edasi ning kaaluksite muudatuse sisseviimist kõnesoleva eelnõu raames.

Kuna eelnõu suhtes on seisukohtade esitamise aeg ülimalt napp, siis ei ole meil võimalik anda advokatuuri ning advokatuuri komisjonide poolt varasemalt esitatud tsiviilkohtumenetluse ja halduskohtumenetluse seadustikes plaanitavate muudatuste osas detailset sätete põhist tagasisidet kooskõlastustabelite põhjal. Küll aga oleme tänulikud, kui ministeeriumil on võimalik jätkata tööd ettepanekutega, millede osas on kooskõlastustabelis vastav märge. Kinnitame, et advokatuur ning meie erialakomisjonid on valmis panustama edasistesse aruteludesse.

Siiski soovime tähelepanu juhtida planeeritavale muudatusele, mis puudutab advokatuuriseaduse § 17 lg 4 kolmanda ja neljanda lause kehtetuks tunnistamist.

Eesti Advokatuur jääb oma varasemalt esitatud seisukoha juurde, et advokatuuriseaduse § 17 lõike 4 kolmanda ja neljanda lause kehtetuks tunnistamine ei ole põhjendatud ega vajalik. Kooskõlastustabelis ei ole esitatud veenvat põhjendust, et kavandatav muudatus aitaks sisuliselt kaasa kohtute töökoormuse vähendamisele. Nagu ka eelnõu seletuskirjas mööndakse, on aukohtu poolt halduskohtult tõendite kogumiseks või tagamiseks abi taotlemine äärmiselt harv.

Tegemist ei ole menetlusega, millel oleks märkimisväärne mõju halduskohtute töökoormusele. Seetõttu ei ole põhjendatud toimiva regulatsiooni kaotamine hüpoteetilise töökoormuse kasvu vältimise eesmärgil.

Teiseks on olemasolev regulatsioon vajalik advokatuuri aukohtu menetluse tõhusaks läbiviimiseks. Advokatuuriseaduse § 17 lõike 4 kohaselt on aukohtul küll võimalik tõendeid koguda omal algatusel, kuid praktikas võivad tekkida olukorrad, kus aukohtu korraldust tõendi esitamiseks ei täideta. Kohtupraktikas on samas selgelt leitud, et aukohtul puudub võimalus sellist korralduste mittetäitmist sanktsioneerida või advokaati karistada üksnes seetõttu, et ta ei ole aukohtu nõudel tõendeid esitanud (vt Tallinna Ringkonnakohtu 11.02.2019 määrus asjas nr 3-19-1, p 8 ning Tallinna Ringkonnakohtu 30.04.2020 otsus asjas nr 3-19-1002, p-d 17–18). Sellistes olukordades võib halduskohtu abi olla ainus tõhus vahend menetluses oluliste asjaolude väljaselgitamiseks. Lisaks ei pruugi tõendite kogumine olla raskendatud üksnes advokaadi keeldumise tõttu. Praktikas võivad vajalikud andmed olla kolmandate isikute – näiteks krediitiasutuste – valduses, kellel puudub seaduslik alus selliste andmete väljastamiseks advokatuuri aukohtule. Sellistes olukordades võimaldab kohtu kaasamine tagada, et aukohtu seadusest tulenevaid ülesandeid oleks võimalik tegelikkuses täita ning distsiplinaarmenetlus ei muutuks sisutuks.

Kolmandaks ei ole veenev seletuskirjas esitatud argument, mille kohaselt võib kõnealune regulatsioon kujuneda eeskujuks sarnaste abistavate ülesannete panemisel kohtutele ka teistes valdkondades. Tegemist on abstraktse riskiga, millele ei ole esitatud sisulist põhjendust. Advokatuuri aukohtu menetlus on oma olemuselt spetsiifiline ning seotud advokatuuri kui avalik-õigusliku kutseorganisatsiooni distsiplinaarfunktsiooni täitmisega. Sellest tulenevalt ei saa üksnes teoreetilist võimalust, et seadusandja võiks tulevikus kaaluda sarnaseid lahendusi muudes valdkondades, pidada piisavaks põhjenduseks olemasoleva regulatsiooni kaotamiseks.

Ka tuleb arvestada, et kohtute osalemine üksikutes menetlustoimingutes ei ole õigussüsteemis erandlik. Kohus täidab ka muudes menetlustes rolli, kus ta ei lahenda sisulist vaidlust, vaid annab loa või osutab menetluslikku abi (näiteks erinevate menetlustoimingute lubamisel). Seetõttu ei saa pidada põhjendatuks seisukohta, et kõnealune regulatsioon oleks vastuolus kohtu põhifunktsiooniga.

Kokkuvõttes oleme jätkuvalt seisukohal, et kehtiv regulatsioon on põhjendatud ja vajalik, et tagada aukohtu menetluse tõhusus ning võimalus koguda menetluses olulisi tõendeid ka olukordades, kus nende kättesaamine muul viisil ei ole võimalik. Arvestades, et regulatsiooni rakendamine on praktikas väga harv ning selle kaotamine võib samas teatud juhtudel takistada aukohtu ülesannete täitmist, ei ole advokatuuriseaduse § 17 lõike 4 kolmanda ja neljanda lause kehtetuks tunnistamine põhjendatud.

2. Advokatuuri täiendav ettepanek halduskohtute töökoormuse realseks vähendamiseks

Advokatuur on ministeeriumile 05.01.2026 kirjaga nr 1-8/26/4 edastanud ettepanekud advokatuuriseaduse § 4 lg 5 ja § 18 lg 1 muutmiseks, mis puudutab advokatuuri aukohtumenetluste osas kaebeõiguse piiramist.

Kahjuks ei ole me antud ettepanekute osas tagasisidet saanud, kuid seoses kohtumenetluse kiirendamise eelnõuga leiame, et need väärivad ministeeriumi poolt tõsist kaalumist ning lisamist nimetatud eelnõusse – need ettepanekud on arvesse võttes kohtumenetluse kiirendamise eelnõu eesmäärke väga sobivad.

Meie ettepanekud aitavad vähendada halduskohtute töökoormust, kuna piiravad aukohtu otsuste vaidlustamise õiguse üksnes menetlusaluse advokaadiga. Praktikas on huvitatud isikute esitatud kaebused halduskohtusse olnud perspektiivitud ning kohtud on need jätnud läbi vaatamata kaebeõiguse puudumise tõttu. Muudatus viib seaduse kooskõlla väljakujunenud kohtupraktikaga ja väldib edaspidi tarbetute kohtumenetluste algatamist.

05.01.2026 kiri on ka käesoleva kirja lisa, kust leiate põhjaliku argumentatsiooni koos asjakohase kohtupraktikaga, mis toetavad meie poolt esitatud muudatusettepanekuid.

Lugupidamisega

allkirjastatud digitaalselt

Imbi Jürgen
Esimees

Lisa:

Ettepanekud advokatuuriseaduse muutmiseks (kaebeõiguse piiramine)

Merit Aavekukk-Tamm 6979 253
merit.aavekukk-tamm@advokatuur.ee